

VÝSTAVA UKRADENÉ DĚTSTVÍ: dětská práce očima čtyř českých fotografek

Rozvojovka (Člověk v tísni) uvádí výstavu, kterou nafotily čtyři známé české fotografky - Alžběta Jungrová, Jarmila Štuková (dříve Kovaříková), Markéta Kutilová a Lenka Klicperová. Fotografie zachycují život pracujících dětí, s nimiž se autorky setkaly při svých cestách po Africe, Asii a v dalších rozvojových zemích. Výstava byla představena koncem roku 2011 a v letech 2012 až 2014 bude putovat po regionech České republiky. Ochutnávku z výstavy najdete [zde](#).

Na světě je dle OSN přibližně miliarda a půl dětí; více než 260 miliónů z nich pracuje. Třetina z nich se přitom něco naučí, pomůže rodičům, chodí do školy a neztrácí bezstarostné dětství. Zbylých 168 miliónů dětí pracuje v podmínkách, kterým říkáme „dětská práce“ – poškozují jejich zdraví, brání získat vzdělání a vymanit se jednou z chudoby, do níž se pracující děti narodily. Více než polovina z nich, 85 miliónů, otročí ve zvláště nebezpečných zaměstnáních a v tzv. „nejhorších formách dětské práce“. Těží v dolech, nakládají s chemikáliemi, bojují jako dětské vojáky, jsou obchodovány, zneužívány sexuálně nebo při obchodu s drogami.

Nejhorší formy dětské práce zachycují také fotografie Lenky Klicperové. Ta za nejsilnější fotku výstavy ze své dílny považuje snímek bývalé dětské vojačky Margaret Aneno ze severní Ugandy. „Jako dítě ji unesli rebelové z LRA, jedné z nejkrutějších armád, která používá dětské vojáky. Margaret přišla o ruku, přežila jen díky shodě okolností. Zúčastnila se mnoha bitev jako vojačka, porodila v džungli své děti,“ vypráví Lenka Klicperová.

Dětská vojačka v Ugandě, foto:L.Klicperová

Vzdělávání a rozvoji chudých zemí ale brání i dětská práce v domácnosti a rodinném zemědělství, vůbec nejčastější forma. Děti se starají o mladší sourozence, nebo celý den obstarávají vodu. Naprostá většina dětí pracuje neformálně a zdarma. Často tedy ani nepřispívá do rodinného rozpočtu.

„Pro mě je nejsilnější fotka chlapce z DR Kongo s banány na hlavě. Šli jsme spolu celou cestu, asi 5 kilometrů pod africkým sluncem. Mně stačilo nést sebe a foťák, zatímco chlapec nesl 15 kilogramů banánů jakoby nic,“ říká Markéta Kutilová.

Chlapec s banány v Kongu, foto: Markéta Kutilová

Další z autorek, Jarmila Štuková, nedokáže vybrat žádný snímek, protože všechny zobrazené příběhy jsou velmi silné: “Tvrdý život mají dětské prostitutky v Etiopii, stejně jako dětská tkalci zkroucení více než 12 hodin denně v tmavé místnosti. Neméně krutý je i osud pracovníků v solných polích nebo zemědělců v Senegalu.“

Alžběta Jungrová o svých fotografiích nerada mluví, protože je přesvědčená o tom, že dobré fotografie mluví samy za sebe. „Díky reportážím o ohrožených dětech už vím, že neexistuje spravedlnost ve smyslu: pokud je člověk hodný, bude mít v životě štěstí. Pochopíte to právě tehdy, když vidíte umírat děti. V takové chvíli si říkáte: Kde je spravedlnost? Odnaučilo mě to řešit nesmysly,“ vysvětluje fotografka.

Zemědělci v Senegalu, foto: Jarmila Štuková

Dětská práce ale není nutností, bez které by rozvojový svět upadl do ještě větší propasti. I na to se snaží upozornit výstava Ukradené dětství. Podle výzkumů totiž dětská práce bere práci dospělým. V Indii, kde se neziskovým a odborovým organizacím podařilo dětskou práci vymýt v celých regionech, se snížila nezaměstnanost dospělých, zvýšil se průměrný plat a zlepšily se pracovní podmínky. Školy se zaplnily dětmi. Bylo vyčísleno, že částka 760 miliard dolarů, potřebná k eliminaci dětské práce na světě, by se se ziskem vrátila téměř sedmkrát.

I proto je nutné o dětské práci mluvit. „Jezdím po světě a fotím především silné příběhy nejruznějších lidí či komunit, kam patří i téma dětské práce. Poukazovat na taková témata považuji za velmi důležité, protože jen tak se může něco změnit,“ vysvětluje Jarmila Štuková. Její názor sdílí i Lenka Klicperová: „Velmi často ve svých fotkách zachycuji bídu a utrpení, a do této kategorie spadá i dětská práce, sexuální otroctví, násilí na ženách a dětech. Věřím, že je důležité ukazovat tyhle věci a nutit nás, ty šťastnější, zamýšlet se nad nimi. Pomáhat se dá jen, když víte, co se kde děje. A to je dnes bez fotožurnalismu a vůbec novinářiny jako takové nemyslitelné,“ dodává. Alžběta Jungrová o své práci říká: „Nechci používat obehnané klišé, že měním svět k lepšímu. Stane se mi, že stojím na místě a říkám si, proč ty lidi vlastně fotím. Proč se neseberu a nejdu jim pomáhat, pracovat pro nějakou neziskovou organizaci nebo do nemocnice. Pak ale dojdou k závěru, že neumím operovat ani shánět peníze a jediné, co umím, je fotografovat. Dělán, co umím a snažím se prožitou skutečnost předávat dál. Fotkou můžu ukázat svůj pohled na svět a na věci, které by se podle mého názoru měly změnit.“

Cihelna v Pákistánu, foto: Alžběta Jungrová

Dětská práce není boj s větrnými mlýny a každý z nás může reálně přispět k řešení. „Fotografie výstavy Ukradené dětství nejsou o divných bytostech z jiné planety, ale o lidech ze stejného světa, ve kterém si hrají naše děti,“ říká Pavla Začalová ze společnosti Člověk v tísni, která celou výstavu koordinuje.

O kampani:

Stop dětské práci – je lepší chodit do školy je osvětová kampaň, kterou vede společnost Člověk v tísni spolu s evropskými partnery z asociace Aliance 2015. Cílem kampaně je odstranění všech forem dětské práce a zajištění povinného a bezplatného vzdělání pro všechny děti. Kampaň vyzývá evropské spotřebitele, aby aktivně přispěli k řešení, připomíná vládám jejich závazky na poli rozvoje a dětských práv, podněcuje firmy, aby aktivně odstraňovaly dětskou práci ze svých dodavatelských řetězců. Kampaň spolupracuje s organizacemi ze zemí Afriky, Asie a Latinské Ameriky, které usilují o přesun dětí z práce do školy a vytvoření tzv. zón bez dětské práce. Více na www.stopdetskepraci.cz

O autorkách:

Markéta Kutilová

Jako nezávislá novinářka a fotografka spolupracuje s několika periodiky (MF Dnes, magazín Instinkt, Ekolist, Reflex nebo Lidé a Země) a v minulosti byla také korespondentkou britského listu The Guardian a rakouského deníku Wiener Zeitung. Od roku 2004 spolupracuje se společností Člověk v tísni, a to v Íránu, v Kongu, na Srí Lance, v Indonésii nebo v Kambodži. V DR Kongo se zabývá především genocidou páchanou na ženách a dívkách.

Lenka Klicperová

Pracuje jako šéfredaktorka v časopise Lidé a Země. Navštívila řadu afrických zemí a pracovala v Angole, Namibii, Nigérii, Tanzánii, Keni, Etiopii, v Mali, Burkině Faso či Demokratické republice Kongo. Zaměřuje se na reportážní a portrétní fotografii. Za fotografie Surmů z jižní Etiopie získala v roce 2008 čestné uznání v prestižní soutěži Czech Press Photo. V roce 2008 stála u zrodu občanského sdružení Femisphera, které se zabývá dokumentací života lidí z rozvojových zemí, převážně pak žen.

Jarmila Štuková (Kovaříková)

Po dokončení DAMU spolupracovala s respektovanými reportéry na dokumentech pro Českou televizi. Dále působila jako reportérka v Lidových novinách, jako agenturní fotografka a nyní je fotografkou a reportérkou na volné noze. Mezi vrcholy její práce patří mimo jiné reportáž o problematice AIDS v jižní Indii nebo o sirotcích žijících v kanálech ukrajinské Oděsy. Za fotografie dělníků z etiopského kráteru El Sod získala v roce 2009 čestné uznání v soutěži Czech Press Photo v kategorii každodenní život. V roce 2010 vyhrála Czech Press Photo v kategorii reportáž za snímky z Haiti a jako jediná žena v historii soutěže získala také cenu diváků.

Alžběta Jungrová

Vystudovala v Praze fotografii, a poté spolupracovala s předními českými deníky a evropskými agenturami jako fotografka a reportérka. Brodila se největší skládkou odpadu v Kambodži, ropným bahnem na vrakovišti tankerů v Bangladéši, fotila ozbrojené děti a civilisty v pásmu Gazy nebo trávila dny s indiány kmene Nukak Maku v kolumbijské džungli. V roce 2008 získala na přehlídce Czech Press Photo čestné uznání za reportáž o drogách na pákistánsko-afgánských hranicích; za sérii snímků o dětech pracujících v cihelně v pákistánském Pěšávaru pak Cenu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. Stejnou cenu obdržela i v roce 2009 za sérii fotografií z barmského uprchlického tábora v Bangladéši.

www.stopdetskepraci.cz

www.rozvojovka.cz

www.facebook.com/Rozvojovka